

Temanotat

Afghanistan: Forhold for barn og unge

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt frem i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Forsidefoto: Geir-Aage Neerbye.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Afghanistan: Forhold for barn og unge**

SUMMARY

Afghanistan is one of the poorest countries in the world and has been marked by chronic instability and internal conflict for over thirty years. In addition to being victims of conflict related violence, exploitation, kidnapping and abuse, many children are forced to support their families by working long hours and under critical conditions. Less than 50 % of Afghan children are enrolled in school.

In light of the general socio-economic situation, the long-lasting serious conflict, the level and scope of the violence and the massive displacement, it is remarkable that a social category like “children without a guardian” is almost non-existent in Afghanistan today. The main reason why children are not without a guardian, is the strong family-oriented Afghan culture, and its emphasis on the responsibility within the extended family for the upbringing of children who have lost their biological parents. At the same time more than 20 000 Afghan children are living under generally difficult conditions in orphanages. Landinfo is of the opinion that it is unlikely that a person considered to be a child in an Afghan context, and who is without a family network, could be able to set out on a long, illegal and often dangerous journey from Afghanistan to Norway.

SAMMENDRAG

Afghanistan er et verdens fattigste land, og har vært preget av kronisk ustabilitet og intern konflikt i over tretti år. I tillegg til å være ofre for konfliktrelatert vold, økonomisk utnyttning, kidnapping og overgrep, blir mange barn tvunget til å forsørge sine familier ved å jobbe lange dager og under kritikkverdige forhold. Mindre enn 50 % av alle afghanske barn er innrullert i skolen.

I lys av den samfunnsøkonomiske situasjonen, mange år med alvorlig konflikt, voldsomfanget og antallet afghanere som har forlatt Afghanistan eller blitt internt fordrevet, er det bemerkelsesverdig at en sosial kategori som «barn uten forsørger» er nesten fraværende i Afghanistan i dag. Den viktigste årsaken er den sterkt familieorienterte afghanske kulturen, og den storfamiliens ansvar for å forsørge og oppdra barn som har mistet sine biologiske foreldre. Samtidig lever mer enn 20 000 afghanske barn under vanskelige forhold i barnehjem. Landinfo er av den oppfatning at det er lite sannsynlig at en person som anses å være et barn i en afghansk kontekst, og som er uten familienettverk, er i stand til å legge ut på en lang , ulovlig og ofte farlig reise fra Afghanistan til Norge.

INNHold

1. Innledning	5
2. Utvalgte rammebetingelser for barn og unge.....	6
2.1 Barns juridiske status, omsorgsforhold og forsørgelse.....	6
2.1.1 Barn og reise	6
2.2 Fødselsregistrering	7
2.3 Økonomisk aktivitet og kontekstuell kategorisering – brå overgang fra barn til voksen	7
3. Barns posisjon i familien	8
3.1 Familiestruktur og beslutninger.....	8
3.2 Barns kjennskap til forhold av betydning for familiens sikkerhet.....	9
4. Omsorg for barn uten nettverk og familie.....	10
4.1 Foreldreløse	10
4.2 Gatearbeidende barn	11
4.3 Omsorgstilbud	12
4.3.1 Barnehjem	12
4.4 Andre tiltak.....	14
4.4.1 Child Protection Action Network	14
4.4.2 Dagsentre	14
4.5 Forhold ved lokale institusjoner	14
4.5.1.1 Utvelgelseskriterier og tilgjengelighet	15
5. Risikofaktorer for barn	16
5.1 Fattigdom.....	16
5.2 Konfliktrelatert vold	17
5.2.1 Barn drept og skadd i konfliktrelatert vold	17
5.2.2 Rekruttering av mindreårige til væpnede grupper	18
5.2.3 Tvangsrekruttering av mindreårige.....	19
5.2.3.1 Frivillighet kontra konkret aktiv tvang innenfor sikkerhetsstyrkene.....	20
5.2.3.2 Frivillighet kontra konkret aktiv tvang innenfor opprørsgrupper og væpnet opposisjon ..	20
5.3 Seksualisert vold.....	22
5.4 Kidnapping	22
5.4.1 Bortføring av mindreårige.....	23
6. Referanser.....	25

1. INNLEDNING

I perioden fra 2008 har en markant majoritet av registrerte enslige mindreårige som søker om internasjonal beskyttelse i Norge kommet fra Afghanistan. I 2012 ble hele 419 afghanere registrert som enslige mindreårige asylsøkere.

Dette notatet er i hovedsak utarbeidet på bakgrunn av henvendelser fra Barnefaglig enhet i Utlendingsdirektoratet (UDI), som er ansvarlig for behandling av søknader om beskyttelse fra mindreårige i Norge. Notatet søker ikke å beskrive alle forhold av betydning for barn og ungdoms sikkerhets- og rettighetssituasjon i Afghanistan, men aspekter som har relevans for utlendingsforvaltningen. Dette innebærer at bildet som avtegnes kan fremstå som fragmentarisk.

Afghanistans befolkning er svært ung. Nesten halvparten av befolkningen, rundt 45 %, er under 15 år, og ytterligere 9 % er i aldersgruppen mellom 15 og 19 år. Relatert til et befolkningsestimat på 27 millioner (CSO 2013), innebærer det at godt over 12 millioner av landets innbygger er under 15 år, og nær 2½ million er mellom 15 og 20 år.

Afghanistan er blant de landene som scorer lavest på UNDPs Human Development Indeks for 2013 (UNDP u.å.). UNDP kategoriserer Afghanistan under land med Low Human Development. I kombinasjon med klimatiske og sikkerhetsmessige forhold, skaper misforholdet mellom den voksne, arbeidsføre befolkningen og andelen barn og unge, store sosiale og økonomiske utfordringer. Afghanske kvinner føder i snitt seks barn, og Afghanistan er blant landene med høyest barnedødelighet i verden for barn under fem år.

Store familier, fattigdom, kultur og religion bidrar til at mange barn ikke får utdanning, blir gitt tungt ansvar og må bidra til å sikre familiens livsgrunnlag under vanskelige betingelser, ofte ved ulovlig arbeid.

Afghanistan har gjennom flere tiår vært preget av ulike konflikter, noe som har medført omfattende voldshandlinger av ulik karakter. Kvinner og barn er sårbare i slike konflikter. En stadig større andel av kvinner og barn rammes av dødelig, konfliktrelatert vold. De sivile tapene økte med 23 % i de første seks månedene i 2013, sammenliknet med første halvår 2012. Av 1319 sivile drept i første halvår 2013, var 231 barn,¹ noe som representerer en økning på 30 % sammenliknet med samme periode foregående år (UNAMA 2013c). Familievold, også rettet mot barn, er dessuten utbredt.

Notatet omhandler blant annet den kontekstuelle forståelsen av begrepene *barn* og *ungdom*, det diskuterer barns rolle i familien, beskriver omsorgstilbud for barn og ulike risikofaktorer barn kan bli utsatt for. Informasjonen er hentet fra åpne kilder og fra samtaler med kilder med barnefaglig kompetanse under Landinfos besøk i Afghanistan i november 2012 og oktober 2013.

¹ I tillegg ble 529 barn skadet i samme periode.

2. UTVALGTE RAMMEBETINGELSER FOR BARN OG UNGE

2.1 BARNES JURIDISKE STATUS, OMSORGSFORHOLD OG FORSØRGELSE

Myndighetsalderen i Afghanistan er 18 år, og alle personer under 18 defineres i henhold til lovverket som barn. Foreldre er ansett som rettslige verger for barn inntil fylte 18 år. I henhold til Juvenile Code fra 2005 (ungdomsloven), inndeles personer under 18 år i tre ulike kategorier:

- i) *Non-differentiating child* (barn under sju år)
- ii) *Differentiating child* (barn mellom sju og tolv år)
- iii) *Adolescent* (ungdom mellom 12 og 18 år) (UNCRC 2010, s. 20)

Ifølge Civil Code §§ 256-7 har fedre ansvar for å sikre forsørgelse (*maintenance*) av sine sønner frem til de selv kan arbeide, og sine døtre til de blir gift. Opphør av forsørgeransvar er dermed ikke knyttet til myndighetsalderen, den er mer glidende og avhengig av personlige egenskaper og forhold.

I tilfelle skilsmisse, vil mor i henhold til Civil Code få den daglige omsorgen de første årene av barns liv. Barn blir overført til far ved henholdsvis fylte ni år for jenter og sju år for gutter (UNCRC 2010, s. 24).

I henhold til sharia er adopsjon ikke tillatt, og er derfor ikke omtalt i afghansk lovgivning. Det er ikke anledning til å overføre foreldrerett etter afghansk lov (UNCRC 2010, s. 40). I tilfelle et barn blir foreldreløst, skal det utpekes en person som gis fordreansvar for barnet – en verge (*guardian*). Foreldreansvaret (*custody*) vil primært overføres til nære slektninger (*next of kin*), men kan også overføres til andre som domstolen finner 'godt egnet' (UNCRC 2010, s. 33, 35). En følge av at foreldrett ikke overføres, er at barnet ikke får arverett etter sin verge.

Både tradisjon og islam betoner slektskap og forpliktelser overfor gruppen. I henhold til sharia er det viktig å finne personer innenfor familien som kan overta omsorgen, og, om det ikke er mulig, noen som står familien nær. Det utvidede familienettverket er normalt stort og sterkt i Afghanistan, en afghansk kvinne føder i gjennomsnitt seks barn. Kun i helt ekstraordinære tilfeller er barn helt uten familiemedlemmer eller andre med forpliktelser overfor barnet. Den sosiale kategorien *enslig mindreårig* er således svært sjelden forekommende eller ikke-eksisterende i en afghansk kontekst.

2.1.1 Barn og reise

Storfamilien og øvrig slekt har ansvar for å beskytte og yte omsorg til samtlige av gruppens medlemmer, inkludert barn og mindreårige. Dette, i kombinasjon med de generelle økonomiske rammebetingelsene i Afghanistan, innebærer at det er lite sannsynlig at barn på egenhånd, uten betydelig støtte fra familie-/slektsnettverk, kan gjennomføre en illegal reise fra hjemlandet til Norge.

Den informasjon Landinfo har om kostnader knyttet til illegal immigrasjon fra Afghanistan til Europa er at de avhenger av reisemåte. Ulovlig innreise med fly kan antagelig koste så mye som 25 000 USD, mens en (ofte meget risikofylt) reise over land antagelig koster vesentlig mindre (men like fullt et stort beløp for afghanere flest). En person som i en afghansk kontekst anses å være et barn, vil etter all sannsynlighet ha, om han/hun ankommer Norge, et nettverk av voksenpersoner som

enten har foreldrerett eller står i en relasjon til barnets familie der det vil være naturlig å mobilisere betydelige ressurser.

2.2 FØDSELSREGISTRERING

Ifølge Central Statistics Organisation (CSO) og UNICEF er 37 % av afghanske barn under fem år fødselsregistrert² (CSO & UNICEF 2012, s. 125), mens U.S. Department of State hevder at kun 10 % har fødselsattest (U.S. Department of State 2013, s. 47). Den afghanske menneskerettighetskommisjonen (AIHRC) indikerer at andelen som fødselsregistreres er enda lavere; i en undersøkelse gjort i 2009/2010 bekreftet bare seks prosent at deres barn under fem år hadde fødselsattest. Blant barn over fem år, var kun fire prosent registrert. Mangelfull fødselsregistrering gjenspeiles i forholdsvis få utstedte nasjonale ID-kort (*tazkera*). I AIHRCs materiale har åtte prosent av barna under fem år ID-dokumenter, mens 28 % over fem år har *tazkera* (AIHRC 2011, s. 116). Tallene illustrerer både at identifikasjonspapirer ikke utstedes automatisk, og at afghanere først tilegner seg identifikasjonsdokumenter når slike blir etterspurt, oftest av myndighetsorganer. For barn vil ID-dokumentasjon normalt kreves i forbindelse med skolegang. Det betyr likevel ikke at man automatisk kan legge til grunn at alle barn som går på skole, er fødselsregistrert eller har ID-dokumenter.

Mangelfull fødselsregistrering medfører at det som regel ikke er mulig å fremskaffe etterrettelig dokumentasjon for eksakt alder, og heller ikke å verifisere opplysninger om fødselstidspunkt- og sted. Eksakt aldersfastsettelse har liten relevans i de aller fleste afghaneres dagligliv. Alder relateres ofte til historiske begivenheter (både nasjonale, lokale og familiære) og tidspunkt i en jordbruksrelatert syklus. En afghansk mann kan for eksempel omtales som født etter risinnhøstningen det året da general Daoud styrtet fetteren, kong Zahir Shah. Det er derfor ikke unormalt om afghanere er omtrentlige når de angir fødselstidspunkt. Etter Landinfos erfaring og kunnskap betyr imidlertid ikke det at afghanere generelt er grovt desorientert om sin egen alder.

2.3 ØKONOMISK AKTIVITET OG KONTEKSTUELL KATEGORISERING – BRÅ OVERGANG FRA BARN TIL VOKSEN

Afghanistan har i løpet av det seneste tiåret sett en betydelig urbanisering i form av store befolkningsbevegelser fra landsbygda til distriktssentre, provinssentre og hovedstadsområdet. Majoritetsbefolkningen bor likevel fremdeles på landsbygda, og er knyttet til en relativt arbeidsintensiv jordbruksdrift med lav avkastning.

Befolkningskonsentrasjonen i urbane områder er ikke utelukkende en konsekvens av økonomisk utvikling. Alle medlemmer i de fleste hushold – også i byene – må bidra til livsoppholdet. Dette innebærer at få afghanske mindreårige erfarer det som normalt forbindes med ungdomstid, forstått som en periode av livet brukt til utdanning og sosial omgang med jevnaldrende utenfor familiesfæren. Overgangen fra å være barn til å ha oppgaver og ansvar innenfor de voksnes sfære, er antagelig relativt brå for mange. Landinfo mener at forandringene de siste 20-30 år, særlig på landsbygda, har vært marginal siden Louis Dupree påpekte at de fleste går direkte fra å være barn til å bli voksne, uten en ungdomsperiode. For jenter eksisterer imidlertid

² Det er ikke spesifisert hvilke type registrering det er snakk om.

en mer nyansert terminologi som indikerer ulike livsfaser: før-pubertal, post-pubertal, gift uten barn og til slutt kvinne - når hun har født en sønn (Dupree 1980, s. 194ff).

Normalt vil puberteten markere overgangen direkte til voksenlivet og at man er gifteklar (UNAMA 2010, s. 21). Tilsvarende praksis har gjort seg gjeldene i forbindelse med rekruttering til militære grupper, og også verving til tjeneste i politi og hær: skjeggvekst har vært en forutsetning for å bli vervet. Talibans interne Code of Conduct (Layeha) illustrerer skjeggvekstens sentrale betydning. I § 50 i Layeha fra 2009 heter det at «Youngsters (those without beards) are not allowed to be taken for jihad», mens det i § 69 i Layeha fra 2010 heter at «Youngsters (those without beards) are prohibited from living in mujahidin residencies or administrative centres» (Johnson & Dupee 2012 s. 82).

Skjegg er altså et uttrykk for manndom, og en universell markør for å skille feminitet fra maskulinitet, og voksne menn fra umodne gutter/barn.

Daglige arbeidsoppgaver indikerer livsfaser og roller. Styrking og utvidelse av utdanningstilbudet de seneste år, har nok representert en mulighet for en del barn og unge til å utsette arbeidsoppgaver og ansvar som knyttes til voksentilværelsen. Dette gjelder imidlertid antagelig i større grad i byene enn på landsbygda, og først og fremst innenfor familienettverk med en viss kulturell og økonomisk kapital. I fattige familier må barn i større grad bidra til familiens livsgrunnlag. Ifølge War Child er hele 60 % av alle afghanske hushold avhengig av barns inntekter (Consortium for Street Children 2010). Amerikanske myndigheter, på sin side, anslår at to millioner barn arbeider for å bidra økonomisk (U.S. Department of State 2013, s. 43), mens en AIHRC-undersøkelse fra 2009/10 indikerer at rundt 40 % av afghanske familier har barn under 15 år som er i arbeid (AIHRC 2011, s. 37). Generelt er det en forventning i afghanske familier at barn allerede fra 10-12 års-alderen deltar i det som anses å være voksnes arbeidsoppgaver. Det er likevel slik at de fleste får fullt ansvar som voksne først på et senere tidspunkt (Emadi 2005, s. 178).

I Afghanistan er forestillinger om «barndom» og holdninger til enkeltpersoner som «barn» altså ikke knyttet til et generelt definert aldersspenn, men blir i stor grad dannet på grunnlag av biologisk og fysisk utviklingsnivå, og kapasiteten til å skjøtte bestemte arbeid- og ansvarsoppgaver. Internasjonale organisasjoner som er involvert i arbeid med barn i Afghanistan tufter samtidig definisjonen av barn, barndom og barns rettigheter på FNs barnekonvensjon og definerer alle afghanske borgere under 18 år som barn (jf. FNs barnekonvensjon 1989, artikkel 1).

3. BARNES POSISJON I FAMILIEN

3.1 FAMILIESTRUKTUR OG BESLUTNINGER

Kollektivet står helt sentralt i afghansk kultur, og den utvidede familien er den bærende sosiale institusjonen. Staten er svak. Lovverket og forvaltningsapparatet har i liten grad evne til å gi borgerne beskyttelse, og fordele plikter og rettigheter. Storfamilien representerer rammene for individenes utvikling, deres trygghet, livsinnhold og livsstandard - under forutsetning av deres absolutte lojalitet. To forhold er helt sentrale innenfor dette universet:

- (i) Kollektivet eller storfamilien har fortrinn for enkeltmedlemmers individuelle behov
- (ii) Storfamilien må fremstå som en integrert enhet i offentligheten

Patriarkiet er sentralt; menn dominerer over kvinner, og de eldre dominerer over de yngre. Forventningene om respekt for de eldre og for menn, er meget markante (Emadi 2005, s. 165ff). Tilsvarende er spillerommet for opposisjon og alternativ adferd snevert. Kritiske spørsmål eller saklig uenighet med eldre, kan relativt lett oppfattes som mangel på respekt eller forakt; respekt for eldre blir i praksis å akseptere deres meninger og beslutninger.

I et utvidet familiehushold vil det normalt være den eldste mannen som er overhode og har myndighet til å fatte beslutninger for samtlige familiemedlemmer.³ Hvorvidt familieoverhoder konsulterer andre familiemedlemmer, varierer, og er nok også avhengig av hva en beslutning omhandler. Kvinner og barn blir i liten grad involvert i beslutningsprosesser, både på familie- og samfunnsnivå. Dette får antagelig oftere større konsekvenser for unge jenter enn unge gutter, eksempelvis ved at deres mening ikke blir hørt i forbindelse med inngåelse av avtaler om fremtidig ekteskapspartner.

Barn har ingen stemme i det offentlige rom, og det er nok også ofte tilfelle innenfor familiesfæren. Det er selvsagt variasjon mellom familier og avhengig av tema, barnets kjønn og alder. Unge jenter blir minst involvert, og er generelt dårligst informert. Barn tar i liten grad beslutninger som angår deres egen situasjon; det er familieoverhodets beslutninger som gjelder. Fraværet av barn og unges «stemme» gjenspeiles også i utdanningssystemet, hvor elevene i svært liten grad deltar aktivt i undervisningen (Lexow 2011, s. 63; UNCRC 2010, s. 25).

3.2 BARNES KJENNSKAP TIL FORHOLD AV BETYDNING FOR FAMILIENS SIKKERHET

Landinfo får jevnlig spørsmål om i hvilken grad mindreårige deltar i samtaler om den enkelte families sikkerhetssituasjon, og har kjennskap til forhold som har betydning for enkeltmedlemmers eller hele familiens sikkerhet. Vi er ikke kjent med konkret kildemateriale om denne tematikken, og det følgende er en kontekstualisering av problematikken på bakgrunn av Landinfos generelle kunnskap om afghansk kultur og mangeårige erfaring fra arbeid med migrasjon fra Afghanistan.

Landinfo mener at tilgang til omfattende økonomisk hjelp fra et nettverk er en grunnleggende forutsetning for at unge afghanere skal bli i stand til å gjennomføre en ressurskrevende illegal reise til Norge. Av det følger at mindreårige afghanere som befinner seg i Norge neppe er uten forsørgerer eller omsorgspersoner i hjemlandet. Spørsmål om mindreåriges kjennskap til sin families situasjon og omstendigheter som kan ha sikkerhetsmessig betydning vil, slik Landinfo forstår det, være avhengig av individuelle egenskaper, og hvorvidt den mindreårige oppfattes som en voksenperson.

Majoriteten av de som registreres som enslige mindreårige asylsøkere fra Afghanistan er gutter som oppgir å være mellom 15 og 18 år. Mange anfører å ha reist alene hele eller deler av veien fra Afghanistan til Norge. Landinfo mener at det faktum at unge afghanere får legge ut på slike reiser i seg selv er en indikasjon på at

³ Eldre kvinner, gjerne enker, vil i noen tilfeller ha betydelig uformell makt og innflytelse på familiebeslutninger.

familien og nettverket anser den unge som ansvarlig og moden nok til å ta vare på seg selv og å representere familien. I en afghansk kontekst vil det kunne bety at han anses som voksen.

En rekke omstendigheter i Afghanistan, spesielt kulturelle og sikkerhetsmessige forhold, innebærer at det er viktig å kjenne til sin familiegruppes posisjon og forhold til andre grupper. Slik kjennskap kan være vital, og av avgjørende betydning. Landinfo antar at unge menn som anses som voksne, og som gis anledning til å operere på egen hånd, også blir gjort kjent med forhold som kan ha sikkerhetsmessig betydning for husholdet og dets medlemmer.

Det fremgår av del 5.2.3.1 nedenfor at Landinfo mener at antallet mobiliserte under 18 år antagelig er betydelig høyere enn tilgjengelige tall tilsier. Dette er uttrykk for at de anses som voksne, og slik sett tilhører en gruppe som det er vesentlig å holde oppdatert om husholdets fiender og alliansepartnere i en lokal kontekst. Situasjonen for kvinner er antagelig en annen; kvinner, både over og under 18, behøver ikke å kjenne til sikkerhetsmessige forhold i samme grad.

4. OMSORG FOR BARN UTEN NETTVERK OG FAMILIE

4.1 FORELDRELØSE

I muslimske samfunn er det vanlig å definere et barn som er forlatt eller har mistet én av sine foreldre som foreldreløst (*orphan*) (CSO & UNICEF 2012, s. 131). En slik forståelse av begrepet er også vanlig blant organisasjoner som arbeider med barn i Afghanistan (Afghan Academy of Hope u.å.). I tillegg er kategoriseringen av foreldreløse i Afghanistan preget av tradisjonelt og religiøst tankegodt. Et barn som har mistet sin far omtales som *yatim*, en betegnelse som også benyttes for å beskrive et foreldreløst barn. Et barn som bare har mistet sin mor omtales derimot som *yasir*, som ikke er synonymt med foreldreløs.

I henhold til Central Statistics Organisation (CSO) og UNICEF, er i underkant av fem prosent av alle afghanske barn (under 18) uten én eller begge foreldrene. To prosent bor ikke hos én eller begge sine biologiske foreldre. Tallene er hentet fra Afghanistan Multiple Indicator Cluster Survey (AMICS), som presenterer data om sosiale-, helse- og utdanningsmessige forhold for kvinner og barn i Afghanistan. Undersøkelsen er gjennomført av CSO i 2010-11 fra et utvalg som hevdes å være nasjonalt representativt (CSO & UNICEF 2012). Det er generelt en rekke gode grunner til å være skeptisk til tall fra befolkningsundersøkelser i Afghanistan, men tatt høyde for representativitetsproblematikken, indikerer tallene likevel at relativt få afghanske barn er foreldreløse. Det faktiske antallet er likevel betydelig, og representerer først og fremst en byrde for de foreldreløses familienettverk - nettverk som ofte er under press både som en følge av klimatiske, økonomiske og sikkerhetsmessige forhold.

Dess eldre barna er, dess færre bor sammen med begge sine foreldre. I aldersgruppen 15-17 år bor omkring sju prosent uten sine foreldre (CSO & UNICEF 2012, s. 132-133). I lys av det tradisjonelle bosettingsmønsteret med utvidede storfamilier hvor brødre ofte forblir i sin fars hus med sin kone og barn, mens kvinner flytter ut ved

ekteskapsinngåelse, er ikke tallet høyt. Arbeid og utdanning er trolig hovedårsaken til at gutter flytter fra sine foreldre før fylte 18 år.

4.2 GATEARBEIDENDE BARN

Det finnes klare religiøse og tradisjonstuftede forpliktelser for å ta vare på barn som blir stående uten sine aller nærmeste omsorgspersoner. Det påpekes i kapittel 2 at ansvar for omsorg av barn og forvaltning av deres interesser, primært påhviler den utvidede storfamilien. Slektninger tar hånd om barn med døde, fraværende eller fattige foreldre. Samtidig er det åpenbart at den sosioøkonomiske situasjonen i mange familienettverk er slik at kapasiteten til å bistå er marginal.

Høsten 2012 hadde Landinfo samtaler med flere kilder med førstehåndserfaring fra arbeid med gatebarn i Kabul. Kildene var samstemmige med hensyn til forståelsen av begrepet gatebarn i en afghansk kontekst; få eller ingen av barna bor faktisk på gata, og det tradisjonelle sikkerhetsnettet fungerer. Det er snarere tale om gatearbeidende barn som bor hos familie eller andre som har omsorgen, på grunn av nærmeste families fravær eller reduserte omsorgskapasitet (samtaler med UNICEF m.fl. i Kabul i november 2012).

Lederen av en afghansk NGO som arbeider med barn, Mohammed Yusef, peker på at mange av barna har mistet foreldrene, men at de har familie og ofte bor hos slektninger som «simply do not have the capacity to take care of them» (IRIN 2002). Lite taler for at denne situasjonsbeskrivelsen er endret i positiv retning siden Yusef ble intervjuet. Samtalepartnerenes generelle beskrivelse til Landinfo bekreftes også av flere andre kilder:

In Afghanistan there are no street children, but there are child street workers who resort to working in the streets because of their families' poor economic conditions, conflict-related problems (internal displacement and weakening of community support networks), and lack of educational opportunities (UNCRC 2010, s. 39).

Resirkulering (foto: Even Nord Rydningen).

En bakgrunnsrapport utarbeidet av Consortium for Street Children i samarbeid med War Child høsten 2010, peker også på at trange økonomiske kår fører til at barn må bidra til familiens underhold ved å arbeide på gaten. Et fåtall er foreldreløse eller uten et hjem (Consortium for Street Children 2010).

I de store byene er det registrert en betydelig økning i antallet gatearbeidende barn i løpet av de siste fem-seks år; majoriteten er gutter mellom 11 og 14 år (samtaler i Kabul, oktober 2012). Det er hevet over tvil at de gatearbeidende barna er blant de mest utsatte og sårbare gruppene i Afghanistan.

Gatearbeidende jenter (foto: Even Nord Rydningen).

I lys av hvilket nettverk og økonomiske ressurser som er nødvendig for å gjennomføre en illegal reise fra Afghanistan til Norge, og barns og ungdoms posisjon innenfor familien og i det afghanske samfunnet, ser Landinfo det som nær usannsynlig at enslige mindreårige gatebarn er i stand til å ta seg til Norge for å fremme søknad om beskyttelse her. En tilsvarende vurdering gjelder også for gatearbeidende barn som ikke er under sine foreldres omsorg, men bor hos slektninger eller andre, siden hushold som er avhengige av inntekt fra barns lønnsarbeid generelt ikke har tilgang til ressurser som kan dekke utgiftene til en slik reise.

4.3 OMSORGSTILBUD

4.3.1 Barnehjem

I tillegg til 84 såkalte Child Protection Action Network Centres, er 70 barnehjem i Afghanistan registrert hos Ministry of Labour, Social Affairs, Martyrs and Disabled (MoLSAMD). Departementet har tilsyn med barnehjemmene, hvorav 40 er finansiert av statlige midler, mens 30 driftes av private donorer (U.S. Department of State 2013, s. 43). Landinfo forstår det slik at de fleste institusjonene drives av frivillige organisasjoner etter avtaler med myndighetene. Barnehjemsdrift er regulert i Bylaw of Orphanages, som spesifiserer krav til kost, losji, helsetilbud og utdanning (UNCRC 2010, s. 19 og 38).

MoLSAMDs kriterier for opptak til barnehjem reflekter den farsrelaterte forståelsen av foreldreløs (jf. del 4.1 ovenfor); barnet må ha mistet sin far (UNCRC 2010, s. 19).

I rapporten til United Nations Committee on the Rights of the Child (UNCRC) fra juni 2010 hevdes det at det store flertallet av barn på barnehjem har minst én av foreldrene i live, mens U.S. Department of State formidler følgende:

NGOs reported that up to 80 percent of four-to 18-year-old children in the orphanages were not orphans but were children whose families could not provide food, shelter, or schooling (U.S. Department of State 2013, s. 43).

Basert på samtaler med afghanske kilder, er Landinfos inntrykk at korrupsjon og bestikkelser i tilknytning til barnehjemsdrift er utbredt. Den afghanske menneskerettskommisjonen peker på at forvaltningen av tilbudet ikke er transparent. Slektninger og bekjente av ansatte blir prioritert fremfor de med størst behov (AIHRC 2011, s. 46). Dette kan indikere at foreldreløshet og fattigdom ikke alltid er hovedgrunnen til å søke barnehjems plass, men heller behov for tilgang til basistilbud som utdanning.

Overgrep innenfor det ordinære skoleverket er ikke uvanlig; barn utsettes for fysisk vold og seksuelle overgrep både fra ansatte og medelever. Landinfo mener at det er grunn til å tro at situasjonen er betydelig verre innenfor barnehjemsektoren (se del 4.3.2 under). Amerikanske myndigheter rapporterte i 2013 at:

Children in orphanages reported mental, physical, and sexual abuse; sometimes were trafficked; and did not always have access to running water, winter heating, indoor plumbing, health services, recreational facilities, or education (U.S. Department of State 2013, s. 43).

Ifølge MoLSAMD var det registrert i overkant av 16 000 barn på barnehjem i Afghanistan i 2011 (AIHRC 2011, s. 45). I likhet med AIHRC stiller UNCRC spørsmål ved myndighetenes faktiske oversikt og kontroll over både antall barneinstitusjoner og beboere (UNCRC 2010, s. 38). Landinfo mener det er god grunn til å være skeptisk til opplysningene fra departementet.

Det er neppe realistisk å få oversikt over behovet for bo- og utdanningsinstitusjoner for barn i Afghanistan, men alle indikatorer taler for at det er stort. Sett ut fra en rekke faktorer - fra myndighetenes snevre definisjon av foreldreløshet, via familienes behov for barns bidrag til plassering av barn på slike institusjoner uavhengig av reelt behov - er det eksisterende antallet barnehjemsplasser utilstrekkelig, eller ikke tilgjengelig for dem som reelt trenger dem. Ved et statsdrevet hjem for 100 barn i Mazar-i Sharif, bor det bare 60 barn på grunn av manglende finansiering. Samtidig skal over 300 stå på venteliste (Bernton 2012).

Myndighetene, blant annet i samarbeid med UNICEF, har gjennomført prosjekter for å reintegrere barn i sin utvidede storfamilie. Om mor ikke blir identifisert, søker man besteforeldre, onkler på farssiden, osv. (UNCRC 2010, s. 33). Ingen informasjon tilsier imidlertid at barnehjemsbarn systematisk vurderes for tilbakeføring til og reintegrering i storfamilien. De fleste barnehjemmene legger vekt på at barna har kontakt med sine familier og nettverk, og det er tilrettelagt for slike møter mellom barnehjemsbarn og deres familier opp til én gang per uke (UNCRC 2010, s. 38).

4.4 ANDRE TILTAK

4.4.1 Child Protection Action Network

The Child Protection Action Network (CPAN), som ble etablert i 2003, er et samarbeid mellom MoLSAMD, UNICEF og andre internasjonale organisasjoner. Child Protection Action Plan er ifølge UNCRC etablert «i flere regioner» i Afghanistan, og fungerte pr. 2008 i 28 av landets 34 provinser (UNCRC 2009 s. 18). Committee on the Rights of the Child har i omtale av CPAN hevdet at det fremstår som uklart hvordan nettverket konkret bidrar til å bedre situasjonen for utsatte barn.

Tilsvarende gjelder for omtalen av CPAN i Afghanistan Multiple Indicator Cluster Survey for 2010-2011:

The Child Protection Action Plan (CPAN) was adopted in 2003 by MoLSAMD, and has the goal of protecting children against all forms of exploitation, violence and abuse. CPAN promotes and disseminates the principles embodied in the Convention on the Rights of the Child (CRC) in Afghanistan (CSO & UNICEF 2012).

Den kjennskap Landinfo har til CPAN og virksomheter i tilknytning til dette, indikerer at tiltaket antagelig ikke bidrar vesentlig til konkret styrking av utsatte barns posisjon og fremtidsmuligheter i Afghanistan.

4.4.2 Dagsentre

Dagsentre er et dagtilbud til vanskeligstilte barn; ofte gatearbeidende med svakt familienettverk som har falt utenfor skolesystemet (UNCRC 2010, s. 34). Rundt 450 000 barn har tilbud ved slike dagsentre (UNCRC 2010 s. 34). Sentrene er ikke et alternativ til ordinær skole, men et lavterskeltilbud hvor utdanning, læring og sosialisering kan kombineres med arbeid. Dagsentrene er primært etablert i byer og urbane strøk.

Aschiana har i flere år drevet ulike sentre for gatearbeidende barn, og organisasjonen har blant annet seks sentre i Kabul med tilbud til over 2500 barn. Organisasjonen tilbyr for eksempel grunnleggende undervisning innen språk, religion, matematikk og livskunnskap, som helse, hygiene og konfliktløsning. I tillegg har Aschiana opplegg for yrkesopplæring og psykososialt arbeid (Aschiana u.å.).

Landinfo besøkte i november 2012 et dagtilbud i Kabul kalt Skatistan. Tilbudet omfatter over 500 barn; både fra ressurssterke miljøer og barn med sosiale, fysiske og psykiske problemer. Hensikten med å gi tilbud til barn av ulik bakgrunn, er å skape tillit og relasjoner. Skatistan fremstår som veldrevet med gunstige ressursrammer, og som et svært godt tilbud til de som får muligheten. Det er imidlertid, slik Landinfo ser det, ikke representativt for det dagtilbud som er tilgjengelig for gatearbeidende barn generelt.

4.5 FORHOLD VED LOKALE INSTITUSJONER

Begrensede ressurser, manglende kompetanse og nedslitte lokaler i kombinasjon med mangelfull kontroll og ledelse, er gjennomgående trekk ved de institusjoner som skal representere et alternativ for barn med omsorgsbehov. Flere uavhengige kilder rapporterer om lav hygienisk standard, kalde lokaler, næringsfattig mat, overfylte rom og et dårlig utdannings- og rekreasjonstilbud (UNCRC 2010, s. 38). I en artikkel

i New York Times fra desember 2011 beskrives de utfordringer den offentlige barnehjemsforvaltningen står overfor, eksempelvis ved at underbetalte og korruperte medarbeidere selger institusjonenes sengetøy, stjeler barnas eiendeler og serverer bedervet mat. Samtidig peker artikkelen på hvordan en ny ledelse i National Directorate of Orphanages har bidratt til markante positive endringer ved enkelte barnehjem. Tahya-e-Maskan i Kabul, som tidligere har vært kjent for vanskjøtsel av beboere, beskrives i artikkelen som veldrevet, med gode hygieniske forhold og et spesielt godt utdanningstilbud. I afghansk kontekst er det oppsiktsvekkende at barnehjemmet

[...] offers computer science and English classes, with 36 graduates sitting for university entrance exams this year and 44 children on scholarships for study abroad (Norland 2011).

Det foreligger ikke informasjon som kan underbygge at en slik positiv utvikling er uttrykk for en generell trend. Forholdene ved barnehjemmene varierer antagelig mye. Samtidig foreligger informasjon som peker i retning av at den positive utviklingen ikke kun gjelder de konkrete institusjoner og provinser som omtales i den refererte artikkelen i New York Times.

Organisasjonen PARSA (Physiotherapy and Rehabilitation Support to Afghanistan) har i flere år søkt samarbeid med myndighetene, blant annet for å bedre forholdene ved offentlige barnehjem. Lederen for PARSA, Marie Gustavson, har mangeårig erfaring fra sosialt arbeid i Afghanistan, og peker på at miljøer preget av begrensede ressurser, overgrep, neglisjering av beboeres behov og manglende kompetanse fremdeles er en stor utfordring ved statlige barnehjem. Hun understreker imidlertid også at forholdene har bedret seg ved flere barnehjem de siste årene (Bernton 2012).

Det er sannsynlig at barnehjem med private donorer har bedre standard og aktivitetstilbud enn de som utelukkende er finansiert av staten. The Afghan Child Education and Care Organisation (AFCECO) driver ni barnehjem i Afghanistan med nær 600 beboere. I tillegg til standard pensum, undervises det i engelsk, data, musikk, drama og ledelse for unge jenter. Det blir lagt vekt på fysisk aktivitet, blant annet fotball og kampsport. Flere av barna har fått besøke Italia og USA (AFCECO 2010). Det er svært få, om noen, andre afghanske barnehjem som har en standard som den AFCECO tilbyr.

Samtidig som forholdene ved disse institusjonene holder høy standard sammenlignet med øvrige barnehjem, kan avhengighet av private midler medføre sårbarhet. Revolutionary Association of the Women of Afghanistan (RAWA), en lokal NGO, har måttet stenge barnehjem i Farah-provinsen på grunn av manglende driftsmidler (Afghan Women's Mission u.å.).

Uavhengig av tjenestekvalitet og standard, er Landinfos klare inntrykk at verken myndighetene eller uavhengige aktører er i stand til å føre tilfredsstillende kontroll og tilsyn med alle institusjonene. Ved flere anledninger er det avdekket alvorlig kriminalitet og overgrep mot mindreårige ved institusjonene (se del 4.3.1 over).

4.5.1.1 Utvelgelseskriterier og tilgjengelighet

Barnehjem drevet av private kan ha andre utvelgelseskriterier enn MoLSAMD, som legger vekt på at barnet har mistet sin far og mangler andre omsorgspersoner. AFCECO har som visjon å bygge en ny generasjon samfunnsengasjert ungdom. Grasrotorganisasjoner, ministerier og andre med lokalkunnskap fremmer forslag til

AFCECO, som i sin tur vurderer hvem som «egner» seg som beboere. Prioritet blir gitt til foreldreløse, arbeidende barn og jenter som har blitt misbrukt. AFCECO beskriver sine beboere slik: «*Most of the children are orphans, victims of child labor or were street children forced to beg*» (AFCECO 2010, Landinfos utheving).

Selv om afghanske myndigheter forsøker å holde kontroll med barnehjems-virksomheten, kan det være mindre NGOer og enkeltpersoner som opererer på egenhånd. Slik uregistrert virksomhet har nok begrenset omfang, men barnehjemmet Khorasan med 16 barn (BBC News 2005) eller Hazrat Ali-barnehjemmet med 17 barn (Mahboba's Promise u.å.)⁴ er eksempler på private institusjoner. Opptakskriteriene ved slike hjem er antagelig ikke klart definert. Plass oppnås trolig primært gjennom kontakter og nettverk.

I lys av det antatt store udekkede behovet for botilbud (jfr. del 4.3.1 over), bidrar både uklare opptakskriterier og korrupsjon antagelig til at flere med reelle omsorgsbehov ikke får hjelp.

5. RISIKOFAKTORER FOR BARN

Utgangspunktet er at et utvidet familienettverk har klare forpliktelser til å overta ansvaret og omsorgen for barn som mister sine foreldre. Det er også åpenbart at ressurssituasjonen innenfor mange nettverk i dagens Afghanistan er prekær. Barn utenfor nettverk eller i utkanten av ressursvake familienettverk, vil, i større grad enn øvrige barn, løpe risiko for utnytting, diskriminering og overgrep.

5.1 FATTIGDOM

En meget stor andel av den afghanske befolkningen på rundt 27 millioner, antagelig over 60 %, har et inntektsnivå omkring fattigdomsgrensen. 20 % befinner seg rett over, mens mer enn 40 % befinner seg under grensen (IFAD u.å.). Fattigdommen varierer betydelig mellom provinsene:

[...] from a poverty headcount of 10 per cent to more than 70 per cent. Poverty is most severe in the Northeast, Central Highlands and parts of the Southeast. The provinces of Daikundi, Badakshan, Zabul and Paktika represent large pockets of poverty (IFAD u.å.).

Den generelle fattigdommen setter rammer for hele befolkningen, men har særlige og alvorlige konsekvenser for barn og unge, eksempelvis er mellom 50 og 60 % av afghanske barn feilernærte:

Afghanistan's frail progress in tackling one of the major remaining barriers to saving more children's lives: Malnutrition. It is the underlying cause for one third of child deaths and in Afghanistan 55 per cent of children are stunted – not able to develop properly, both mentally and physically, because they don't get the right kinds of foods (Turkmani 2012).

⁴ Landinfo er ikke kjent med i hvilke grad disse barnehjemmene koordinerer sitt arbeid med myndighetene, eller om de opererer på egenhånd. Referansene tjener som eksemplifisering av forholdene ved små barnehjem.

Dernest vil barn fra fattige familienettverk løpe risiko for utnytting og eksponering for uverdige arbeidsforhold (Landinfo 2009, s. 15-20). Menneskerettskommisjonen peker på at barn eksponeres for kritikkverdige arbeidsforhold i ulike sammenhenger, blant annet i gruver (AIHRC 2011, s. 37-38). Estimer over andelen arbeidende barn spriker (Landinfo 2012b), og det foreligger ikke representative tall, men det er utvilsomt at barnearbeid er et alvorlig problem, som i varierende grad representerer en risiko for utnytting og overgrep. En AREU-studie fra 2009 omtaler noen av de alvorlige konsekvensene for arbeidende barn:

Working children are exposed to a range of physical and psychosocial hazards as a result of their work. Some children in the study worked as much as twice the legally mandated hours for adults – often performing physically injurious activities – and many were subject to harassment and abuse from employers or even the police, as in the case of street-working children (AREU 2009).

Familiens svake økonomi og behov for arbeidskraft frarøver mange barn skolegang. Hele 45 % av barn i grunnskolealder og 68 % på ungdoms- og videregående nivå, går ikke på skolen (CSO & UNICEF 2012, s. 116-118; Landinfo 2012b). For jenter kan kulturelle forhold bidra til ytterligere, ofte alvorlige, konsekvenser. Jentebarn fra fattige familier blir ikke sjelden giftet bort på grunn av brudeprisen, og fordi familien får en munn mindre å mette.

Enkelte kilder anslår at nær 60 % av jentene blir gift før aldersgrensen i lovverket, dvs. 16 år (AIHRC 2011, s. 53). CSO og UNICEF (2012, s. 136) mener at 15 % blir gift før fylte 15 år, og at 46 % er gift før de fyller 18 år. Mange er verken fysisk eller mentalt utviklet til å få og oppdra barn, og jentene som giftes bort blir normalt fratatt muligheten til utdanning (AIHRC 2011, s. 52).

5.2 KONFLIKTRELATERT VOLD

Med utgangspunkt i mandat i flere FN-resolusjoner, rapporterer FNs generalsekretær årlig om forholdene for barn i væpnet konflikt.⁵ Rapportene fokuserer på seks kategorier alvorlige rettighetsbrudd: drap og lemlestelse, rekruttering til væpnede styrker, kidnapping, seksualisert vold, samt angrep mot utdanning- og helsefasiliteter, og hindre for tilgangen til humanitær støtte for barn. FN-organet UNAMA har ansvaret for å samle inn bakgrunnsmateriale for rapporteringen om barn i Afghanistan.

5.2.1 Barn drept og skadd i konfliktrelatert vold

Både i 2011 og 2012 ble over 1300 barn drept eller skadd i forbindelse med konfliktrelatert vold. Fordelingen mellom registrerte drepte og skadde i 2012 var hhv. 489 drepte og 815 skadde (UN Secretary General 2012; UN Secretary General 2013). I 2012 utgjorde dette 17 % av totalt 7599 drepte og skadde sivile (UNAMA & UNHCHR 2013b). UNAMAs første halvårsrapport for 2013 viser en generell økning på 23 % i sivile tap og skader sammenlignet med tilsvarende periode i 2012. I alt 760 barn ble registrert drept eller skadd første halvdel i 2013, en økning på 30 % sammenliknet med de seks første månedene i 2012 (578 drept og skadd). Barn utgjorde 20 % av 3852 drepte og skadde sivilister første halvdel av 2013 (UNAMA

⁵ Også her defineres barn som alle under 18 år.

& UNHCR 2013c, s. 1 og 66). Den markante økningen i konfliktrelatert vold fra 2012 til 2013 er ikke representativ for utviklingen de seneste år, og må ses i lys av det i 2012 ble registrert en reduksjon i volden.

Risikobildet for barn fraviker i liten grad den generelle faren for å bli offer for konfliktrelatert vold som alle sivile er eksponert for. De er primært offer for ikke-diskriminerende angrep,⁶ eller tilfeldige ofre i mer målrettede angrep, som eksempelvis selvmordsaksjoner. Relativt sett er imidlertid risikoen for å bli rammet betydelig mindre for mindreårige enn for aldersgruppen over 18 år. Gruppen under 18 utgjør over 50 % av befolkningen, men representerer kun 20 % av ofrene.

På ett område er forskjellen markant; antallet målrettede drap (*targeted killings*) har økt fra 605 i 2011 (512 drepte og 93 skadde) til 1077 (henholdsvis 698 drepte og 379 skadde) i 2012 (UNAMA & UNHCHR 2013b, s. 22), men ingen av ofrene er barn (med unntak for barn som tilfeldig blir offer i aksjoner mot for eksempel sentrale politikere).

I mai 2013 rapporterer FNs generalsekretær om kidnappinger av 67 gutter i forbindelse med 18 aksjoner. Bakgrunnen for overgrepene, deres karakter, løslatelse, osv., spesifiseres ikke ut over følgende:

Children were abducted for the purposes of recruitment, sexual abuse and also intimidation in cases in which families worked or were perceived to be working for the Government or the international military forces (UN Secretary General 2013, s. 8).

Samme kilde rapporterer om ett drap: 29. august 2012 ble en 12 år gammel gutt halshugd av Taliban i Kandahar-provinsen, angivelig som hevn for brorens offiserposisjon i det lokale politiet (UN Secretary General 2013).

5.2.2 Rekruttering av mindreårige⁷ til væpnede grupper

FNs generalsekretær rapporterte i 2012 om 47 tilfeller av mindreårige rekruttert av opposisjonsgrupper – primært Taliban, men også Tora Bora Front, Jama'at al-Da'wa ila al-Sunna al-Salafiyya⁸, Latif Mansur Network, Haqqani-nettverket og Hizb-i Islami. Tilsvarende registrerte generalsekretæren 19 mindreårige rekruttert til afghanske nasjonale sikkerhetsstyrker, primært afghansk politi (ANP) og afghansk lokalpoliti (ALP) (UN Secretary General 2013, s. 7-8). Tallene for 2012 representerer en markant nedgang i antall rekrutteringssaker sammenliknet med året før, da generalsekretæren rapporterte om 316 rekrutteringssaker (UN Secretary General 2012, s. 2). I 2012 mottok UNAMA 39 rapporter som omhandlet rekruttering av i alt 116 mindreårige (UNAMA & UNHCHR 2013b, s. 11). For første halvår av 2013 har UNAMA registrert 16 meldinger om rekruttering som involverer til sammen 40 mindreårige. Organisasjonen beskriver den geografiske distribusjonen av rekruttering av mindreårige i 2012 slik:

The majority of recruitment incidents were reported from the southern region of Afghanistan. In the north of the country, nine incidents of recruitment were

⁶ Utført med improviserte bomber, såkalte IEDer (Improvised Explosive Devices).

⁷ Både mindreårige og barn defineres konsekvent som personer under 18 år i denne delen, i tråd med begrepsforståelsen i de refererte kildene.

⁸ Hos kilden referert til som Jamat Sunat al-Dawa Salafia.

documented from Faryab province alone (UNAMA & UNHCHR 2013b, s. 55).

For første halvår av 2013, beskrives mindreårige rekrutters oppgaver slik:

Children were mostly recruited in the southern and the southeastern regions. Recruited children were used for different military purposes such as performing policing activities, assembling and planting IEDs and carrying out suicide attacks (UNAMA & UNHCHR 2013c, s. 67).

I 2012 omtalte UNAMA tre tilfeller der barn utførte selvmordsangrep, mens myndighetene arresterte hele 48 mindreårige «under allegations of plans to carry out suicide attacks» (UNAMA & UNHCHR 2013b, s. 56). Innen de nasjonale sikkerhetsstyrkene kan mindreårige bemanne veisperringer, fungere som budbringere og arbeide som «te-gutter» (UN Secretary General 2012).

Mindreårige varetektsfengsles for å støtte den væpnede opposisjonen, men det foreligger – så langt Landinfo er informert – ikke tall som kan si noe sikkert om i hvilket omfang varetektsfengslinger av mindreårige skjer. I 2011 ble det registrert 204 tilfeller av varetektsfengsling av mindreårige (bare gutter) – angivelig for å støtte den væpnede opposisjonen. Flere ble arrestert av internasjonale militære stryker og overført til den nasjonale etterretningsorganisasjonen, National Directorate of Security (NDS) (UN Secretary General 2012).

I generalsekretærens rapport for 2012 hevdes det at 189 gutter er internert i myndighetenes ungdomsrehabiliteringssenter. Det er usikkert i hvilken grad alle disse har støttet opposisjonen (UN Secretary General 2013). U.S. Department of State viser til tall fra Ministry of Justice som indikerer at 81 av guttene i ungdomsrehabiliteringssentrene, er anklaget for sikkerhetsrelaterte handlinger (U.S. Department of State 2013, s. 10). Generalsekretæren peker også på at det verken foreligger informasjon om omfanget av mindreårige frihetsberøvet av myndighetene eller internasjonale militære styrker (IMF). Et unntak er IMFs varetektsfengsel i Parwan, hvor afghanske myndigheter overtok ansvaret i mars 2013. Her er det rapportert at 90 av arrestantene var mindreårige (UN Secretary General 2013). FN uttrykker bekymring for generelt manglende rettssikkerhet og dårlig behandling av personer i sikkerhetstyrkenes varetekt. I rapporten *Treatment of conflict related detainees in Afghan custody – one year on* hevder 76 % av de mindreårige respondentene⁹ at de har vært utsatt for tortur eller dårlig behandling under varetektsopphold¹⁰ (UNAMA & UNHCHR 2013a, s. 3).

5.2.3 Tvangsrekruttering av mindreårige

Landinfo har de siste syv-åtte siste årene kontinuerlig søkt informasjon som kan belyse spørsmålet om den afghanske opposisjon tvangsverver kadre til militær motstandskamp, og eventuelt om også mindreårige verves ved tvang. Spørsmål om tvangsverving har blant annet vært drøftet med representanter for sentrale FN-organisasjoner, lokale MR-aktivister og den afghanske menneskerettighets-kommisjonen. Likeledes har også spørsmål om vervingsrutinene til sikkerhets-

⁹ 105 barn ble intervjuet.

¹⁰ Varetektsfengslene ligger under ANP (Afghan National Police), ALP (Afghan Local Police) og NDS (National Directorate of Security).

styrkene, særlig hæren, det nasjonale politiet og det lokale politiet, fått økt aktualitet de seneste år.

Informasjonsbildet om verving av mindreårige (hvorav en del er referert i del 5.2.2 over) har også blitt bekreftet i samtaler med flere kilder i Kabul i november 2012. Det entydige bildet er at verken den væpnede opposisjonen eller myndighetenes sikkerhetsorganer har nevneverdige problemer med rekrutteringen, og dermed ikke behøver å ty til tvang for å fylle rekkene sine.

5.2.3.1 Frivillighet kontra konkret aktiv tvang innenfor sikkerhetsstyrkene

Ingen av Landinfos samtalepartnere i Kabul i 2012 ga informasjon som indikerer at mindreårige rekrutteres ved tvang til sikkerhetsstyrkene. Snarere tvert i mot, både UNAMA og UNICEF understreker at myndighetene er opptatt av å forhindre at mindreårige innlemmes i de væpnede styrker (samtaler i Kabul, november 2012). Kildene understreker imidlertid at mange mindreårige opererer med falske identitetspapirer, blant annet for å fremstå som eldre enn de faktisk er, og at det ofte er en utfordring å avsløre disse.

I 2011 inngikk afghanske myndigheter og FN en avtale om en handlingsplan for å hindre rekruttering av mindreårige. UNHCR omtaler det generelle inntrykket av myndighetens implementering av planen slik:

While the Government has reportedly made progress in the implementation of the action plan, concerns remained about underage recruitment by the ANSF [Afghan National Security Forces], and in particular the ANP [Afghan National Police] and ALP [Afghan Local Police] (UNHCR 2013, s. 57-58).

UNHCRs omtale er et stykke på vei i tråd med informasjon som ble gitt av enkelte av Landinfos samtalepartnerne i Kabul i oktober 2013. Disse hevdet at de lokale politimilitsene (ALP) øver press/tvang mot enkelte familier om å yte bistand i forbindelse med konkrete situasjoner. Slik Landinfo forstår informasjonen, dreier det seg ikke om tvangsrekruttering ved at enkeltpersoner tvinges til formell innrulling, men et press/tvang om å delta i væpnede oppdrag i forbindelse med at lokalsamfunnet anses å være under trussel fra opprørere eller andre (samtaler Kabul, oktober 2013).

5.2.3.2 Frivillighet kontra konkret aktiv tvang innenfor opprørsgrupper og væpnet opposisjon

Alle væpnede grupper i Afghanistan har en lang «tradisjon» for bruk av personer under atten år (U18). På nittitallet rekrutterte Taliban kadre fra rundt 15 år og oppover.¹¹ Representativ informasjon, både kvantitativ og kvalitativ, om opprørsbevegelsens mange uensartede grupper er imidlertid ikke tilgjengelig, dette gjelder også for informasjon om ulike rekrutteringsregimer. Det som preger informasjonen om rekruttering av personer under 18 år til opprørsgruppene er at det foreligger relativt få kilder og lite konkrete opplysninger om hvor og hvordan det rekrutteres, hvem som blir rekruttert og omfanget av rekrutteringen.

Det er likevel ingen grunn til å stille spørsmål ved den konkrete informasjon om mindreårige under våpen som er presentert av FNs generalsekretær, UNAMA,

¹¹ Se også del 2.3 ovenfor, hvor det går fram at Taliban så sent som i 2009 og 2010 fremdeles brukte som kriterium om mulige rekrutter har skjeggvekst eller ikke, og ikke ser hen til noen konkret aldersgrense.

UNHCR og andre hva gjelder opplysningene om soldatenes alder; informasjonen dokumenter klart at opprørsbevegelsen rekrutterer personer under 18 år.

Hva gjelder informasjonen om tvangsverving, er det antagelig grunn til skepsis, blant annet til primærkildens agenda. I samtale med UNICEF og UNAMA i Kabul i 2012 ble det opplyst at en del av de mindreårige som angivelig hadde blitt tvangsrekruttert, hadde opplyst om de ble rekruttert under tvang i forbindelse med at de ble arrestert. En kan ikke se bort i fra at opprørere under 18 år som blir arrestert og fengslet, anser det fordelaktig å hevde at de har blitt tvunget under våpen. Tilsvarende vil gjelde for informasjon hvor primærkilden er familiemedlemmer til mindreårige som har reist fra familien og sluttet seg til opprørerne.

En ti år gammel jente i Helmand-provinsen, som angivelig var tvunget av sin bror og far til å utføre selvmordsangrep, har fått stor internasjonal oppmerksomhet. *The Guardian* er kritisk til hvordan saken presenteres, og påpeker at flere forhold taler for at historien er fabrikkert. Det påpekes blant annet at det ikke finnes bilder av jenta med selvmordsvesten på. Det er ikke mulig for uavhengige observatører å ta seg inn i området hvor hendelsen skal ha skjedd (Graham-Harrison 2014).

Taliban har på det sterkeste benektet at hendelsen har funnet sted. På sin hjemmeside argumenterer de på følgende måte:

Under the principles of Islamic law, young children are exempt from carrying out the responsibilities of Islam. The Islamic Emirate, in adhering to this principle, also does not allow such children to take part in armed conflict. The truth is that the fronts of the Mujahideen against the illegitimate regime of Karzai are full of the brave youth of Afghanistan and the Islamic Emirate has no need to recruit children for this task.

In the same manner that the Islamic Emirate considers the recruitment of children for armed conflict as contrary to the laws of war, similarly it also considers the use of children for propaganda purposes to be against all principles of morality and human dignity. In this light the Islamic Emirate strongly condemns the intelligence agents of Karzai's regime for taking advantage of children and using their innocence in order to defame the Mujahideen (Islamic Emirates of Afghanistan 2014).

De konkrete tallene som er presentert av UNAMA, UNHCR og generalsekretæren indikerer et relativt lavt antall mindreårige væpnede kadre innenfor den afghanske opprørsbevegelsen, både faktisk og relativt sett.

Landinfo har begrenset tiltro til at tallene fra FN-kildene er representative. Innrulling av personer under 18 år til militær virksomhet for Taliban og andre opprørsgrupper, er antagelig relativt utbredt. Landinfo anser det som åpenbart at langt flere mindreårige enn tallene fra FN-organisasjonene indikerer, står under våpen før fylte 18 år. Dette må ses i lys av den relative og individbaserte tilnærming afghanere har til skismaet barn-voksen. Gutter vil normalt anses som voksne flere år før de fyller 18 år. Hvorvidt en person er egnet for rekruttering, er i liten grad et spørsmål om formaliteter og faktisk alder, men heller hvorledes familie, nærmiljø og - i denne sammenheng - konkrete opprørsgrupper vurderer potensielle rekrutter. Artikkel 69 i Talibans Code of Conduct slår fast at ungdommer uten skjegg ikke har adgang til *military centers*, og en anerkjent internasjonal organisasjon Landinfo møtte i Kabul i oktober 2011 hevdet at kravet til skjeggvekst i stor grad etterleves.

Mange afghanske ungdommer får skjeggvekst før de fyller atten år, slik at dette kriteriet ikke i seg selv er noe hinder for at mindreårige rekrutteres.

Rekruttering må selvsagt også ses i lys av hvorledes opprørerne «vinner terreng»: det skjer i stor grad ved at allerede eksisterende lokale militser, væpnede grupper, bander osv. slutter seg til opprøret gjennom overenskomster. Personer under 18 år har tradisjonelt vært en del av slike lokale grupper, og ingenting tilsier at personer under 18 år blir demobilisert om gruppen de tilhører går i allianse med Taliban eller andre opprørsgrupper.

Landinfo kan imidlertid ikke se at det foreligger noe som tilsier at konkret og aktiv tvangsrekruttering av mindreårige er et aktuelt problem i Afghanistan.

5.3 SEKSUALISERT VOLD

U.S. Department of State hevder at seksualisert vold mot barn i Afghanistan trolig er omfattende (*pervasive*). Det generelle risikobildet for seksuelle overgrep er kjønnsbestemt. Jenter er oftest offer for overgrep begått av familiemedlemmer, mens gutter er mer utsatt for overgrep fra menn utenfor familien. Overgripere nyter nær total straffefrihet, og det å rapportere om overgrep eksponerer ofrene for risiko for represalier og ytterligere overgrep (U.S. Department of State 2013, s. 42).

Stigma og risiko for represalier skaper store mørketall. I 2011 ble det kun rapportert om fire seksuelle overgrep mot barn utført av medlemmer av afghanske sikkerhetsstyrker og internasjonale militære styrker (UN Secretary General 2012). I 2012 økte antallet registrerte saker til fem. FNs generalsekretær omtaler rapporteringen og miljøet for rapportering slik:

The country task force received isolated reports of sexual violence against girls and boys by members of armed groups, the Afghan national security forces and the international military forces. While only five cases were reported during the reporting period, sexual violence against children continued to be underreported owing to stigmatization and fear of retaliation (UN Secretary General 2013, s. 9).

Enkelte unge gutter har dessuten rapportert om seksualisert vold eller trusler om vold i forbindelse med varetektsfengsling. I 2012 er det registrert én *Bacha Bazi*-sak¹² (UN Secretary General 2013) som involverte fire gutter og én politikommandant (ALP) i Baghlan-provinsen (UNAMA & UNHCHR 2013, s. 56). Uten å spesifisere konkret, viser U.S. Department of State til rapporter om barn som har blitt seksuelt misbruk av representanter for myndighetene (U.S. Department of State 2013, s. 4).

5.4 KIDNAPPING

Det foreligger ikke solid informasjon om omfanget av kidnappinger. Tilgjengelig informasjon gir likevel grunnlag for å slå fast at kidnapping representerer et menneskerettighetsproblem i flere områder i Afghanistan, og at myndighetene i svært liten grad har kapasitet til å redusere eller forebygge problemet. Den foreliggende informasjon gir samtidig ikke grunnlag for å si noe om geografisk distribusjon, men flere kilder gir informasjon som peker i retning av at flere store byer er berørt av problemet, spesielt Herat:

¹² Se Landinfo 2011 for mer om dette temaet.

Last year, nearly 500 people in Herat were arrested on kidnapping charges, compared with about a dozen five years ago, according to Afghan officials. Perpetrators asked for millions in ransom, targeting the families of industrialists, politicians and bankers, who typically remain quiet about the cases and often flee the country after they are resolved.

Other relatively peaceful parts of the country, including Kabul and Jalalabad, also have experienced a surge in abductions that weak police forces have been unable to stem, causing top U.S. and Afghan officials to worry about a threat to stability as insidious as any insurgency but with financial, not ideological, objectives (Sieff 2013).

Når det gjelder risikoprofil, er det heller ikke mulig å si noe klart om hvilke konkrete grupper som er utsatt, bortsett fra at familier som i en afghansk kontekst anses som ressurssterke rammes.

Det er åpenbart at en del kidnappinger er konfliktrelaterte. Ikke nødvendigvis fordi kidnappingene utføres av grupper som er involvert i den voldelige konflikten, men enten fordi ofrene kan knyttes til konflikten, eller fordi det fremsettes krav som er «politiske» eller militære. Samtidig synes det åpenbart at grupper involvert i konflikten også står bak rene kriminelle kidnappinger, hvor siktemålet er økonomisk vinning. Mange av kidnappingene synes å finne sted på veiene i tilknytning til ulovlige veisperringer og kontrollposter bemannet av opprørere/kriminelle (.

5.4.1 Bortføring av mindreårige

Informasjonsgrunnlaget relatert konkret til barn og kidnappinger er selvsagt også knapt, samtidig foreligger det klare indikasjoner på hvem som rammes hva gjelder kjønn og alder. Både kidnappinger som kategoriseres som konfliktrelaterte og som kriminalitet, rammer først og fremst voksne menn, ikke kvinner og mindreårige.

En BBC-artikkel fra 8. september 2013 omhandler det kvinnelige parlamentsmedlemmet Fariba Ahmadi Kakar, som ble løslatt etter å ha blitt kidnappet og holdt i Taliban-fangenskap sammen med sine tre barn. BBC-artikkelen gir antagelig en relativt god beskrivelse av situasjonen:

Kidnapping has been an increasing problem in Afghanistan in recent years – government officials, wealthy people or their relatives are abducted mostly by criminal groups who either demand a ransom or sell them to the insurgent (BBC News 2013).

FNs generalsekretær rapporterte følgende om motivet for konflikt-relaterte bortføringer av barn (i omtale av forhold fra 2012):

The country task force reported 18 incidents of abduction involving 67 boys. Verified information attributed the cases to the Taliban, the local police and other pro-Government militias. Children were abducted for the purposes of recruitment, sexual abuse and also intimidation in cases in which families worked or were perceived to be working for the Government or the international military forces (UN Secretary General 2013 s. 8).

Landinfo har fått tilgang til og gått gjennom informasjon fra en etterrettelig kilde, som kan gi et bilde av hvem som kidnappes, og dermed antagelig også en relativt god indikasjon på omfanget av kidnappinger av mindreårige i Herat i løpet av 2013. Samtidig understreker kilden at underrapportering er et problem, og at den selv ikke

har tilstrekkelig datagrunnlag til å si noe om hvorledes omfanget av kidnappinger har utviklet seg i de siste årene. Kilden har ingen forbindelse til myndighetene. Enkelte kilder har også påpekt at kidnappedes familier kan vurdere omstendighetene rundt en kidnapping slik at politi eller andre myndigheter ikke blir varslet, fordi det anses å redusere mulighetene for en løsning. Alle kilder Landinfo har diskutert kidnapping med mener kidnappinger er underrapportert.

Materialet Landinfo har tilgang til dreier seg om 10-12 saker, og de pårørende synes å ha involvert politi eller andre sikkerhetsmyndigheter i alle sakene. Tre eller fire av sakene synes å være relatert til kidnappinger av voksne. Flertallet av kidnappingene mislyktes, og ble avverget av myndighetene. Det er primært barn av forretningsmenn som er eller har blitt forsøkt bortført. I januar 2013 ble sønnen til en lokal fabrikkeier funnet drept. Gjerningsmennene ble senere dødsdømt. I februar ble et kidnappet barn befridd i Postae Yak-området. ANP var involvert i saken. Likeledes ble en 10 år gammel gutt forsøkt kidnappet i Krashk-området i forbindelse med at faren ble kidnappet 5. mars. ANP var engasjert i saken, og faren ble senere befridd. Den 29. april ble sønnen til en lokal forretningsmann befridd i Ishaq Suleiman-området. Politiet var involvert i saken. Tilsvarende skjedde i Mahale Baghman-området den 14. mai. Der ble sønnen til en lokal forretningsmann kidnappet, og politiet intervenerte. Den kidnappede ble imidlertid ikke frigitt, selv om flere mistenkte ble arrestert. Den 29. juni og 1. juli ble kidnappingsforsøk i Pole Malan-området og Darbhe Iraq-området avverget av politiet. I august ble sønnen til en forretningsmann kidnappet i Pole Rangina-området. I september ble sønnen av en forretningsmann holdt kidnappet i tre dager i Malan-området før han ble befridd av politiet. Den 19. oktober ble også et barn befridd av politiet, samme dag som det ble kidnappet i Naw Abad-området.

I løpet av året har kilden registrert ett tilfelle hvor det ble søkt bistand fra NDS, i en sak hvor opprørere skal ha vært involvert i kidnapping av en gruppe på fire personer (hvorav et barn) i Pole Karta-området.

Landinfos inntrykk fra disse sakene er at det særlig er barn av rike forretningsfolk som kan være utsatt for bortføring.

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Afghan Academy of Hope (u.å.). *About the children at House of Flowers*. Goleta: Afghan Academy of Hope. Tilgjengelig fra <http://www.aao.org/about-the-children.html> [lastet ned 14. februar 2014]
- Afghan Women's Mission (u.å.). *Programs we fund: Orphanages*. Afghan Women's Mission. Tilgjengelig fra <http://www.afghanwomensmission.org/2010/08/orphanages/> [lastet ned 14. februar 2014]
- AFCECO, dvs. Afghan Child Education and Care Organisation (2010, 10. desember). *About AFCECO*. Kabul: AFCECO. Tilgjengelig fra <http://www.afceco.org/about> [lastet ned 14. februar 2014]
- AIHRC, dvs. Afghanistan Independent Human Rights Commission (2011, desember). *Fifth report: Situation of economic and social rights in Afghanistan*. Kabul: AIHRC. Tilgjengelig fra http://www.aihrc.org.af/media/files/Reports/SECR/Report%20on%20ESCR_Final_English_12_2011.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- AREU, dvs. Afghanistan Research and Evaluation Unit (2009, mai). *Confronting child labour in Afghanistan*. Kabul: AREU. Tilgjengelig fra <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/925E-Confronting%20Child%20Labour-BP-print.pdf.pdf> [lastet ned 14. februar 2014]
- Aschiana (u.å.). *Programs*. Kabul: Aschiana. Tilgjengelig fra <http://www.aschiana.com/programs/programs.htm> [lastet ned 14. februar 2014]
- BBC News (2005, 14. september). My day in Afghanistan: Orphanage head. *BBC News*. Tilgjengelig fra http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4241974.stm [lastet ned 14. februar 2014]
- BBC News (2013, 8. september). Afghan MP Fariba Ahmadi Kakar freed by the Taliban. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-24006680> [lastet ned 14. februar 2014]
- Bernton, Hal (2012, 8. desember). Seattle woman fights to help Afghan orphans. *The Seattle Times*. Tilgjengelig fra http://seattletimes.com/html/nationworld/2019864792_afghanorphans09m.html [lastet ned 14. februar 2014]
- Consortium for Street Children (2010, august/ september). *NGO Shadow Report for the United Nations Committee on the Rights of the Child*. London: Consortium for Street Children. Tilgjengelig fra http://www.crin.org/docs/Afghanistan_CSC_CRC_Report.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- CSO, dvs. Central Statistics Organisation (2013). *Statistical yearbook 2011-12*. Kabul: CSO. Tilgjengelig fra <http://cso.gov.af/Content/files/Population%282%29.pdf> [lastet ned 14. februar 2014]
- CSO & UNICEF, dvs. Central Statistics Organisation & United Nations Children's Fund (2012, juni). *Afghanistan Multiple Indicator Survey 2010-2011: Final report*. Kabul: CSO & UNICEF. Tilgjengelig fra <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AMICS-Jun24-2012-FINAL..pdf> [lastet ned 14. februar 2014]
- Dupree, Louis (1980). *Afghanistan*. Oxford: Oxford University Press
- Emadi, Hafizullah (2005). *Culture and customs of Afghanistan*. Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- FNs barnekonvensjon (1989, 20. november). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller. Oslo: Barne og familiedepartementet. Tilgjengelig fra

http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf [lastet ned 14. februar 2014]

- Graham-Harrison, Emma (2014, 7. januar). The child bomb plot and the challenges of reporting on Afghanistan. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <http://www.theguardian.com/news/blog/2014/jan/07/child-bomb-plot-reporting-afghanistan> [lastet ned 14. februar 2014]
- IFAD, dvs. International Fund for Agricultural Development (u.å.). *Rural poverty in the Islamic Republic of Afghanistan*. Roma: IFAD. Tilgjengelig fra <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/afghanistan> [lastet ned 14. februar 2014]
- IRIN (2002, 1. mars). Afghanistan: Focus on Kabul street children. *IRIN*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=18162> [lastet ned 14. februar 2014]
- Islamic Emirates of Afghanistan (2014, 10. januar). The capture of a ten year old girl in Helmand on charges of suicide bombing is plot of the enemy to defame the Mujahideen. *Voice of Jihad*. Tilgjengelig fra <http://shahamat-english.com/index.php/paighamoonaa/41270-the-capture-of-a-ten-year-old-girl-in-helmand-on-charges-of-suicide-bombing-is-plot-of-the-enemy-to-defame-the-mujahideen> [lastet ned 14. februar 2014]
- Johnson, Thomas H. & DuPee, Matthew C. (2012, 1. mars). *Analysing the new Taliban Code of Conduct (Layeha): an assessment of changing perspectives and strategies of the Afghan Taliban*. Monterey: Central Asian Survey. Tilgjengelig fra http://www.nps.edu/programs/ccs/CAS_TalibanCode_Mar2012.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- Landinfo (2009, 3. desember). *Afghanistan: Relokalisering av ungdom i Kabul*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1084/1/1084_1.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- Landinfo (2011, 11. februar). *Afghanistan: Dansende gutter (bacha bazi)*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/1544/1/1544_1.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- Landinfo (2012b, 4. oktober). *Afghanistan: Humanitære forhold*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2188/1/2188_1.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- Lexow, Janne (2011, 24. oktober). *Child Rights Situation Analysis (CRSA) in Afghanistan 2011*. Oslo: Nordic Consulting Group. Tilgjengelig fra <http://www.ncg.no/novus/upload/file/Child%20Rights%20Situation%20Analysis%20%28CRSA%29%20in%20Afghanistan%202011.pdf> [lastet ned 14. februar 2014]
- Mahboba's Promise (u.å.). *Hazrat Ali Orphanage*. North Ryde: Mahboba's Promise. Tilgjengelig fra http://www.mahbobaspromise.org/news/mahbobas_afghanistan_diary_hazrat_ali_orphanage/ [lastet ned 14. februar 2014]
- Sieff, Kevin (2013, 24. april). In model Afghan city, kidnappings surge. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra http://articles.washingtonpost.com/2013-04-24/world/38785162_1_insurgency-taliban-afghan-officials [lastet ned 14. februar 2014]
- Turkmani, Sabera (14. oktober 2012). Learning to tackle malnutrition: Afghanistan's silent child killer. *Al-Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/10/2012101192945904516.html> [lastet ned 14. februar 2014]
- UNAMA, dvs. United Nations Assistance Mission in Afghanistan (2010, 9. desember). *Harmful traditional practices and implementation of the law on elimination of violence against women in Afghanistan*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/Publication/HTP%20REPORT_ENG.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- UNAMA & UNHCHR, dvs. United National Assistance Mission in Afghanistan & UN Office of the High Commissioner for Human Rights (2013a, januar). *Treatment of conflict-related detainees in Afghan custody – one year on*. Kabul: UNAMA & UNHCHR. Tilgjengelig fra

<http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=VsBL0S5b37o%3d&tabid=12254&language=en-US> [lastet ned 14. februar 2014]

- UNAMA & UNHCHR (2013b, februar). *Afghanistan – Annual Report 2012 – Protection of civilians in armed conflict*. Kabul: UNAMA & UNHCHR. Tilgjengelig fra <http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=K0B5RL2XYcU%3d&tabid=12254&language=en-US#page=1&zoom=auto,0,792> [lastet ned 14. februar 2014]
- UNAMA & UNHCHR (2013c, juli). *Afghanistan – Mid-year Report 2013 – Protection of civilians in armed conflict*. Kabul: UNAMA & UNHCHR. Tilgjengelig fra <http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=EZoxNuqDtps%3d&tabid=12254&language=en-US> [lastet ned 14. februar 2014]
- UNCRC, dvs. UN Committee on the Rights of the Child (2010, 13. juni). *Considerations of reports submitted by State parties under article 44 of the Convention: Convention of the Rights of the Child: Initial report of the State parties due 1996: Afghanistan*. New York: UNCRC. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/docid/4dc7b8f42.html> [lastet ned 14. februar 2014]
- UNDP, dvs. United Nations Development Programme (u.å.). *Human Development Index and its components – 2012 Rankings*. New York: UNDP. Tilgjengelig fra <https://data.undp.org/dataset/Table-1-Human-Development-Index-and-its-components/wxub-qc5k> [lastet ned 14. februar 2014]
- UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (2013, 6. august). *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html> [lastet ned 14. februar 2014]
- UN Secretary General (2012, 26. april). *Children and armed conflict*. New York: UN General Assembly/Security Council. Tilgjengelig fra <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/CAC%20S%202012%20261.pdf> [lastet ned 14. februar 2014]
- UN Secretary General (2013, 15. mai). *Children and armed conflict*. New York: UN General Assembly/Security Council. Tilgjengelig fra http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2013_245.pdf [lastet ned 14. februar 2014]
- U.S. Department of State (2013). *Country Report on Human Rights Practices for 2012 – Afghanistan*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/documents/organization/204605.pdf> [lastet ned 14. februar 2014]

Muntlige kilder

- FN-kilde. Møte i Kabul, 22. oktober 2013.
- UNAMA. Møte i Kabul, 28. november 2012.
- UNICEF. Møte i Kabul, 28. november 2012.